

1000 uur op Ishwajudi

1000 uur op Ishwajudi

Ishwajudi Indonesië, gelegen nabij Madiun op Oost Java en de Indonesische fighterbasis nr. 1. Op deze basis waren we getuigen van een opmerkelijke gebeurtenis, maar wat voor een plek is het eigenlijk?

Plek met historie

Gelegen tussen hoge vulkanen in Oost Java, diep in het binnenland ligt Ishwajudi, genoemd naar een legendarische piloot van het eerste uur sinds het bestaan van de Indonesische luchtmacht. Eens was dit de thuishaven van Tupolev Tu-16 Badger en Mig-21 Fishbed squadrons. Onder het bewind van Soekarno droeg Ishwajudi belangrijk bij aan het Indonesische overwicht in Zuidoost Azië in die periode. In een hoekje van de basis staan bij elkaar een Tu-16, een Mig-17, een Sabre en een 'haaiantandenbek' T-33 als een soort van memorial uit de verschillende tijdvakken. Tegenwoordig biedt Ishwajudi plaats aan 3 'fighter-squadrons' binnen de Indonesische luchtmacht onder 3-Wing TNI-AU, wat betekent Tentara Nasional Indonesia Angkatan Udara. Zo huizen hier 10 F-16A/B block 15 OCU (Operational Capability Upgrade), het belangrijkste gevechtsvliegtuig. De toestellen kunnen multi-role worden ingezet, zowel onderscheppend als wel tactische aanvallen onder VFR condities gewapend met AIM-9P Sidewinders of AGM-65 Maverick raketten. Verder vinden we er de F-5E/F en de Hawk Mk.53. Piloten worden op de Hawk getraind voor, afhankelijk van hun capaciteiten ofwel de F-16, dan wel de De F-5E 'Tiger II'.

Modernisering of nieuw?

De TNI-AU F-5E is eveneens capabel twee taken uit te voeren, primair defensief en secundair in de aanvalsrol. De twaalf toestellen kwamen uit de USA in 1982 en kregen eind negentiger jaren een upgrade onder het MACAN project (Modernisation of Avionics Capabilities for Armament and Navigation). Dit project startte bij SABCA in België en werd afgemaakt bij het onderhoudsbedrijf op Ishwajudi. De modificatie betrof een beter wapen richtsysteem met nieuwe computer/HUD en Radar Warning Receiver waardoor het toestel een hogere graad kreeg in wapen-precisie en zelfverdediging. Evenals de F-16 kunnen de TNI-AU Tigers worden uitgerust met AIM-9P Sidewinders en verder kunnen ze hun twee Pontiac M-39A-2 20mm kanonnen in de neus gebruiken tijdens de vlucht.

De Hawk Mk.53 tenslotte, is een gevorderde trainer waarvan er 20 werden gekocht van British Aerospace, in dienst sinds 1980. Deze toestellen bereiden de piloten voor op 'advanced fast jet-training' maar ze kunnen ook voor lichte aanvalstaken worden ingezet. Hoewel een bewezen goed trainingstoestel zijn de dagen van de Hawk geteld, TNI-AU bracht in 2007 naar buiten dat men vervanging zoekt omdat 6 machines de vliegrengrens gaan bereiken in 2010. Genoemd worden de Tsjechische L-159 ALCA en de Chinese K8 Karakorum, maar dit is nog steeds speculatief. Feit is wel dat Indonesië zijn ogen sterk op Azië, Rusland en het Oostblok richt omdat er vervelende ervaringen zijn opgedaan met wapenembargo's van Westerse landen. Het heeft dan ook de nodige moeite en je mag wel zeggen 'magical art' gekost om de Westerse vliegtuigen tot vandaag de dag in lucht te houden. Het is de vraag of de F-16 ook een soort end-life update krijgt of dat er nieuwe gevechtsvliegtuigen komen.

Een heel speciaal ritueel

Op Iswahjudi werden we getraakteerd op een leuke 'celebration', een gepast feestje op het platform. Nadat Piloot en Vliegtuig 's morgens de training sorties mocht volgen waarbij zowel Hawks, F-16's en F-5'en de pannen van het spreekwoordelijke dak vlogen, werden direct daarna enkele voorbereidingen getroffen voor een speciale gelegenheid op die hete oktober namiddag in 2007. Een jonge piloot, Kapitein 'Kapten' P.N.B. Zaenol (Pujianto) beleefde een wel heel bijzondere dag in zijn leven. Hij kreeg eerbetoon voor het bereiken van zijn 1000ste vlieguur op de F-5 ! Voor een piloot van een groot transport toestel wellicht niet om de wenkbrauwen te fronsen, maar voor een Fighter Pilot een formidabele prestatie. De basiscommandant van Iswahjudi Air Marshal ('Marsma') Dede Rusamsi haalde alles uit de kast om Zaenol zijn respect te tonen en hem op een wel heel bijzondere manier te eren! Een aantal F-5 'Tigers' kwamen binnen vliegen en werden op vooraf gemarkeerde plaatsen geparkeerd. Als laatste landde Zaenol zelf en parkeerde ook zijn machine op het beton. Inmiddels stonden daar vele piloten en grond personeel voor hem klaar om zijn feestje te zien. Commandant Dede Rusamsi hield een speech, waarbij hij ook vermeldde dat hij 'de eer had Zaenol te mogen meedelen dat er zelfs buitenlandse journalisten aanwezig waren om over hem te berichten'.

Een ei hoort erbij

Na de speech waarin de wapenfeiten van de jonge vlieger werden genoemd werd hem een speciale badge opgespeld, en ontving Zaenol een gouden ring. Daarna startte het feest pas echt met een ritueel wasfestijn genoemd 'Mandi Kramas', een 'zuivering' die gepaard gaat met het gieten van water gemengd met drie kleuren bloemetjes over het hoofd van de vlieger waarbij alles natuurlijk vervolgens zijn overall insopte. Daarnaast mochten zijn squadron maten hem ook rauwe eieren op zijn hoofd stukslaan, een ei dat wordt geopend is symboliek voor de geboorte van een nieuwe periode in zijn carrière. Deze procedure werd maar al te graag herhaald door de plaatselijke staf, waarbij ook eieren bij zijn nek in zijn overall werden gestoken en men dusdanig hard op zijn rug klopte dat gegarandeerd de struif over zijn rug liep! Dit soort rituelen zijn gebruikelijk na de eerste solovlucht van een zojuist gegraduateerde piloot, bij 1000 en bij 2000 vlieguren maar dit laatste is nogal zeldzaam want meestal promoveren de piloten ondertussen al voortijds naar hogere functies voordat ze dit enorme aantal vlieguren bereiken. De piloten moeten standaard 15 tot 20 uur minimaal vliegen per maand om hun niveau te kunnen handhaven, inhoudend 'Basic Fighter Manoeuvres' (BFM) maar ook 'Dissimilar Air Combat Manoeuvres (DACM) tussen F-16, F-5 en Hawk, hoewel DACM slechts enkele malen per jaar wordt beoefend. Een vermeldenswaardig feit is dat de TNI-AU piloten verschillende vliegpakken dragen. Van zondag tot en met dinsdag wordt het klassieke oranje gedragen, en van woensdag tot zaterdag dragen de piloten groene pakken voor Combat Mission trainingen. De Wing-3 kisten nemen regelmatig deel aan oefeningen binnen en buiten Indonesië zoals in Maleisië, Singapore en Thailand en bij uitzondering ook de verenigde Staten (Cope West). Veel overeenkomsten met onze Westerse patronen, maar vanaf vandaag weten we over Indonesië: 'Een ei hoort er bij' !

Kees Otten & Wim Das
